

Petru Rusșindilar, *Hurmuzăcheștii în viața culturală și politică a Bucovinei*, Iași, 1995, 230 p.

Apărută în colecția *Istorie și civilizație*, seria Biblioteca de istorie a Bucovinei, tom 10, coordonată de "Centrul de istorie și civilizație european din cadrul Academiei Române", filiala Iași, lucrarea de față se înscrie în rândul recentelor monografii menite să contribuie la o mai bună cunoaștere a unor aspecte din istoria Bucovinei.

E drept că despre familia Hurmuzachi, în general, și despre unii membri marcanți ai acestei familii românești din Bucovina s-au scris numeroase lucrări încă din secolul trecut de specialisticu renume, dacă ne gândim la Constantin Morariu și I.G. Sbiera, apoi la mari istorici ca Nicolae Iorga, D.A. Sturdza, George Barițiu și Nicolae Bănescu, la T.V. Stefanelli, Teodor Bălan, Constantin Loghin, Silvia T. Bălan, D. Vatamaniuc, Aurelian Sacerdoțeanu, Minodora Duzinchievici și Mircea Cenușe.

Și totuși meritul autorului în elaborarea lucrării de față constă în utilizarea unui mare număr de documente, monografii, studii, articole, articole din presă, lucrări cu caracter memorialistic în cadrul unui eseu de sine stătător în care este abordat mult mai pe larg contribuția tuturor membrilor acestei familii de patrioți români la viața culturală, științifică și politică a Bucovinei în perioada stăpânirii austriece, apreciată de însuși autorul cărții drept "o sinteză mai largă asupra familiei Hurmuzachi și a rolului pe care acesta l-a avut în istoria românilor din Bucovina" (p. 10).

Expunerea d-lui Petru Rusșindilar a fost structurată în cadrul a opt capitole după cum urmează: I. "Scurtă incursiune privind obârșia, părinții, copiii, nepoții. II. Câteva precizări istorice"; III. "În vâltoarea revoluției române de la 1848-1849 din Bucovina"; IV. "Hurmuzăcheștii și proclamarea Bucovinei ca ducat autonom"; V. "Constantin Hurmuzachi și Unirea Principatelor Române"; VI. "Hurmuzăcheștii și redobândirea autonomiei Bucovinei"; VII. "Apostoli și teoreticieni ai doctrinei naționale"; VIII. "Eudoxiu Hurmuzachi și întemeierea istoriografiei românești moderne".

Abordând această temă de bază ca parte componentă a istoriei Bucovinei din secolul al XIX-lea, autorul prezintă o adevărată frescă a personalității principalilor membri ai acestei familii în special asupra lui Doxache Hurmuzachi și a celor cinci fii și două fiice, adevărate medalioane biografice pe baza materialului documentar publicat până acum. Din ele rezultă că membrii acestei familii posedau cunoștințe temeinice în aproape toate domeniile științei, că la Cernauca și Cernăuți unde aceștia își aveau reședință pentru întâlnirea cu intelectualitatea epocii, fuseseră înființate biblioteci particulare alcătuite din publicații tipărite în Bucovina și în alte țări europene, dar și un bogat fond de manuscrise românești și străine cu conținut literar și istoric aflate astăzi în depozitele Bibliotecii Academiei Române. Apoi, într-o formă sintetică, este derulată istoria Bucovinei de la sfârșitul secolului al XVIII-lea până în ajunul primului război mondial, care de fapt este și cadrul istoric în cuprinsul căruia familia Hurmuzachi și-a adus din plin cel mai de seamă aport în lupta românilor pentru emancipare națională și culturală a acestui pământ strămoșesc.

În aceste limite cronologice sunt aprofundate unele momente mai importante ca de exemplu Revoluția de la 1848-1849, timp în care reședința Hurmuzăcheștilor de la Cernauca s-a aflat la un moment dat în centrul revoluției române de la 1848-1849, aici convergând aproape toți fruntașii români revoluționari din acea vreme. Urmează apoi momentul Micii Uniri a Românilor din 1859 prin care s-au pus bazele statului român modern din epoca modernă. Tot în această perioadă au avut loc pe rând: lupta pentru menținerea autonomiei administrative a ducatului Bucovinei proclamată în 1849, dobândită pe deplin în 1861/1862, lupta pentru unitatea și autonomia bisericii ortodoxe din Imperiul habsburgic, lupta pentru emanciparea culturală a românilor din Bucovina prin intermediul numeroaselor societăți cu caracter științific, artistic și cultural. De asemenea, autorul mai prezintă pe larg activitatea lui Eudoxiu Hurmuzachi pentru redobândirea drepturilor din vechime ale Câmpulungenilor asupra ocolului lor datând din perioada întemeierii Moldovei, precum și aceea închinată elaborării pe baze documentare temeinice a istoriei românilor ca urmare a investigării arhivelor imperiale din Viena timp de aproape trei decenii.

În concluzie, considerăm meritorie contribuția științifică a d-lui Petru Rușșindilar în tratarea acestei teme care îmbogățește cu o nouă lucrare istoriografia românească actuală, în general, și a Bucovinei, în special.

Constantin Șerban